

STICHTING
MENNO VAN COEHOORN

JAARVERSLAG

over

1964

STICHTING MENNO VAN COEHOORN

opgericht 18 april 1932

Beschermheer: Z.K.H. de Prins der Nederlanden
Erelid: W.H. Schukking te 's-Gravenhage

J A A R V E R S L A G

o v e r

1 9 6 4

—

De Stichting, genoemd naar Neerlands grote vestingbouwmeester, MENNO, baron VAN COEHOORN (1641-1704), directeur-generaal der fortificatiën onder Koning-Stadhouder WILLEM III, stelt zich ten doel:

"de instandhouding te bevorderen van oude, buiten militair gebruik gestelde vestingwerke in Nederland, als gedenktekenen van geschiedenis en kunst en als natuurmonumenten, zoodoe de bij te dragen tot het bewaren van zinrijke overblijfselen en eerbiedwaardige traditie uit ons nationaal verleden en tevens in het Nederlandse volk de zin voor kunst- en natuurschoon te ontwikkelen en te bevorderen."

(Art. 2 der Statuten)

INLEIDING

"Door eendracht
groeien kleine din

Ter inleiding van het jaarverslag 1964, willen wij de aandacht vestigen op twee belangrijke mijlpalen welke in de actie onzer stichting voor het behoud van historische vestingwerken in het afgesloten ja zijn gepasseerd.

Op 31 december 1964 heeft onze stichting dertig ja ren lang de vestingwerken van Willemstad in erfpa gehad.

Ongetwijfeld is het bereiken van deze mijlpaal in geschiedenis van de stichting een feit om te rele ren, aangezien het behoud van deze in 1926 opgehe vesting, een van de redenen is geweest, waarom in 1932 de Stichting Menno van Coehoorn werd opgeric De vestingwerken van Willemstad, die tot het jaar 1959 in beheer waren bij het Ministerie van Defens werden op 25 mei van dat jaar overgedragen aan de Dienst der Domeinen, terwijl thans wordt overwogen om een overgang te doen plaats vinden naar het Mi terie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Te verwachten is dat dan onze stichting wederom v een gelijke termijn (30 jaren), als Erfpachtster kunnen optreden.

Als tweede belangrijke gebeurtenis in het afgelopen jaar mag o.i. zeker worden aangemerkt het feit dat onze stichting er in Europa een zusterinstelling heeft bijgekregen.

Op 18 oktober 1964 werd n.l. te Antwerpen opgeric de "Stichting Simon Stevin".

Evenals in Nederland de Stichting Menno van Coeho zal de nieuwe organisatie in België ijveren voor l behoud van de historische vestingwerken of resten hiervan, die in dat land zijn overgebleven.

De promotor van het plan is onze actieve begunstig de heer dr. jur. H.M. le Page te Mechelen.

Reeds geruime tijd hield hij met dit doel voor og een levendig contact met ons dagelijks bestuur en zocht in zijn land verschillende gelijk gezinde

sonen voor een en ander te winnen.

slotte gelukte het hem enkele Opper- en Hoofd-
-cieren van het Belgische leger te bewegen, mede
-schouders onder het voorbereidend werk te zetten.
dagelijks bestuur van Menno van Coehoorn heeft,
' zover nodig en mogelijk, aan het bestuur van
-n Stevin een zo volledig mogelijke medewerking
gezegd.

hopen dat het Belgische initiatief met veel suc-
-moge worden bekroond.

ddels ging ook voor onze stichting een jaar van
-zame arbeid voorbij. In hoeverre dit in mindere
-eerdere mate met gunstige uitslag mocht worden
-oond moge blijken uit het verslag dat hierbij
-het Hoofdbestuur wordt aangeboden.

was weer een vruchtbare samenwerking met de onder-
-eide officiële instanties, zoals het Ministerie
-OKW, de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de
-tsgebouwendienst, de Dienst der Domeinen, Gemeen-
-esturen, enz.

Rijk en de Provincie Noordbrabant steunden door
-subsidie, ook dit jaar weer, het werk van de
-stichting.

Donateurs en Begunstigers maakten het mogelijk
' hun bijdragen (vaak vrijwillig verhoogd), dat de
-stichting de ook aan de overige arbeid verbonden
-lgende) kosten kon bestrijden.

' alle ondervonden medewerking zeggen wij daarom
-lit jaarverslag gaarne dank.

ESTUREN

DOFDBESTUUR

an onze beschermheer, Z.K.H. de Prins der Nederlanden werd een exemplaar van het jaarverslag aangeboden, waarvoor de stichting namens Z.K.H. dank werd gebracht.

gedurende het afgelopen jaar kwamen in het bestuur enkele veranderingen voor.

De heer J.J. de Wolf zag zich wegens te drukke bezigheden genoodzaakt zijn functie als ondervoorzitter af te leggen. Gelukkig werd hij bereid gevonden om in het hoofdbestuur te blijven, in verband met zijn afvaardiging in het bestuur van de Stichting Recreatie.

Voor het vele werk dat de heer De Wolf tijdens zijn lidmaatschap van het dagelijks bestuur heeft kunnen verrichten, werd hem op de laatste jaargadering dank gebracht.

De heer jhr. M.J.I. de Jonge van Ellemeet, die namermt Kon.Ned.Instituut voor de Ruimtelijke Ordening (vroeger: Ned. Inst. v. Volkshuisvesting en Stedebouw), zitting had in ons hoofdbestuur, heeft gemeentelijk zijn functie in voornoemd Instituut aan een jongere afgevaardigde te moeten overdragen en trad hierdoor dus automatisch uit ons hoofdbestuur.

Wij danken hem voor de belangstelling welke hij steeds voor het werk van de stichting heeft doen blijken. Opvolger werd de heer H.K. Duhoux te R'dam.

De heer mr. W.J.Vogel legde zijn bestuursfunctie af en trad daarom ook als vertegenwoordiger van de Afd. Ver. tot bescherming van vogels, uit ons hoofdbestuur. In zijn plaats werd door het betrokken bestuursbestuur als vertegenwoordiger aangewezen de heer C.J.A.Wijnaendts te 's-Gravenhage.

Voor de pensionering van de Gen.Maj.C.J.J. Stoorvogel kwam ook de afvaardiging van het Ministerie van Defensie in ons hoofdbestuur vacant. In zijn plaats werd door de Minister van Defensie aangewezen de Kolonel der Genie W.F.K.Engelbrecht te Breda.

De heer dr.J.W.Wijn zag zich om gezondheidsredenen

oopt zijn lidmaatschap van het Hoofdbestuur neer leggen.

machtiging van het hoofdbestuur werd de heer ir. C. van der Vlis te Haarlem aangezocht en bereid vonden de functie van Ondervoorzitter op zich te nemen.

om te einde het directe contact tussen onze stichting en Staatsbosbeheer te continueren, werd de tegenwoordige Inspecteur Dienstvak Landschapsverzorging, heer R.J. Benthem te Utrecht, na benoeming bereid vonden in het hoofdbestuur van onze stichting zitting te nemen.

Op 29 april 1964 werd te 's-Gravenhage, in het kort voren in gebruik genomen gebouw van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Voorburg, de jaarlijkse vergadering van het hoofdbestuur gehouden.

Samenstelling van het Hoofdbestuur:

Erelid W.H. Schukking

Spanjaardt man	Voorzitter	Van Stienhovenstraat 13, 's-Gravenhage
Th.C. van der Vlis	Ondervoorzitter	Anna v. Burenlaan 59 Haarlem
de Bruijn	Secretaris	M.H. Tromplaan 218, Oegstgeest
P.J. van der Mark	Adjunct-secretaris	De Poorterstraat 22, 's-Gravenhage
Schukking	Adviseur	Van Alkemadeaan 350-112 c, "Duinwijck", 's-Gravenhage
ir. Six van erum	Peningmeester	Wally Moesweg 1, Laren (N.H.)
H.A. Antoni (c)	Bond Heemschut	Rondeweg 13, Vught (N.Br.)
S. Herweijer	Cultuur Techn. Dienst	Maliebaan 21, Utrecht
Bouman Jnr. (b)	Gemeente Willemstad	Koningin Wilhelminalaan 8, Willemstad (N.Br.)
J. Ligthart (d)	Kon. Inst. v. Ingenieurs	Prinsessegracht 23, 's-Gravenhage
R. Moeschke (c)	Kon. Ned. Natuurheidskondice	Lohenarinstraat 22,

.F.K. Engelbrecht (a)	Toeristenbond A.N.W.B. Ministerie v. Defensie	's-Gravenhage Willem van Oranjelaan 11, Breda
.G. Memelink (d)	Ned. Heide Mij.	v. Ostadestraat 6, Arnhem
.J.A. Wijnaendts (d)	Ned. Ver. tot bescherming van vogels	van Heutzstraat 62, 's-Gravenhage
r. R. Hotke (c)	Rijksdienst voor de monumentenzorg	Ary Schefferstraat 11, 's-Gravenhage
r. J. Vink (d)	Rijksdienst voor het Nat. Plan	Lange Voorhout 19, 's-Gravenhage
.G. Paardekooper (c)	Stichting het Ned. Legermuseum, Gen. Hoeferl	Pesthuislaan 7, Leiden
r. J. Loeff (c)	Ver. tot behoud v. natuurmonumenten	Oud-Loosdrechtse dijk 17, Loosdrecht
.M. Haga (c)	Ver. Hendrick de Keyser	Stadionweg 29, Amsterdam (Z)
. Bicker Caarten (c)	Ver. de Hollandsche Molen	Maredijk 23, Leiden
ir. J.Th. Bonnerman (c)	Stad en Lande van Gooiland	Flevolaan 65, Huizen (N.H.)
r. J.J.M. Aangenerdt (f)		Van Bommellaan 2, Wassenaar
. Bakker		Bachmanstraat 13, 's-Gravenhage
r.J. Benthem (f)		Prof. Reinwardtlaan 23, Utrecht
dr. J. Belonje (f)		Nassaulaan 39, Alkmaar
.J.C. Cramer (f)		Beethovenlaan 7, Naarden
.J. de Lagh (f)		Parklaan 51, Haarlem
A.H. Mohr (f)		Prins Bernhardlaan 57, Ede
ir. G.A. Overdijkink (f)		Schubertlaan 10, Bilthoven
dr. W.J.A. Visser (f)		Landréstraat 299, 's-Gravenhage
ir. H. Weezeman (f)		Jul. van Stolberglaan 47 's-Gravenhage

J.J. de Wolf (f)

Burnierstraat 5,

's-Gravenhage

E.D. van Wijngaarden (f)

Gansoordstraat 52,

Naarden

(a) aangewezen op grond van artikel 5 van de statuten onder a,

(b) idem onder b,

(c) idem onder c,

(d) idem onder d,

(f) idem onder d; treden af als onder f.

DAGELIJKS BESTUUR

In het jaar 1964 hadden hierin zitting:

Voorzitter

L.J. Spanjaerdt Speckman, Van Stienhovenstraat 13,
's-Gravenhage, Tel. 070-24 51 35

Ondervoorzitter

ir. Ch.C. v.d. Vlis, Anna van Burenlaan 59, Haarle
(Z), Tel. 02500-83806

Secretaris

C.A. de Bruijn, M.H.Tromplaan 218, Oegstgeest,
Tel. 01710-50184

Adjunct secretaris

mr. P.J. v.d. Mark, De Poorterstraat 22, 's-Graven
hage, Tel. 070-24 03 15

Penningmeester

jhr. ir. Six van Wimmenum, Wally Moesweg 1, Laren
(N.H.), Tel. 02953-2077

Adviseur

W.H. Schukking, "Duinwijck" 112c, Van Alkemadelaan
350, 's-Gravenhage, Tel. 070-240875

Adres vergader- en archiefruimte: Kamer S 7,
Rijksgebouwendienst, President Kennedylaan 7 te
's-Gravenhage, Tel. 070-61 42 21.

De postgirorekening van de Stichting is:

nr. 63844 te Oegstgeest.

Correspondentie-adres: Na 15 maart 1965, in verban

et afwezigheid van de Secretaris,
DORLOPIG VAN STIENHOVENSTRAAT 13 's-GRAVENHAGE.

et dagelijks bestuur kwam op regelmatige tijden te
vergadering bijeen te 's-Gravenhage in de, door de
Directeur-Generaal van de Rijksgebouwendienst wel-
willend beschikbaar gestelde ruimte, waar ook het
archief van de Stichting een plaats heeft gevonden.

JAARVERGADERING HOOFDBESTUUR

in verband met, kort van te voren plaats gehad heb-
bende, verhuizing van de Rijksdienst voor de Monu-
mentenzorg naar het gebouw Balen van Andelplein 2 te
Voorburg, werd op woensdag 29 april 1964 de jaarver-
gadering aldaar gehouden. De Hoofddirecteur van de
Rijksdienst voor de Monumentenzorg had hiervoor de
vergaderzaal welwillend beschikbaar gesteld.

Overeenkomstig de bepalingen in de Statuten en het
Algemeen Reglement, heeft het Dagelijks Bestuur
ook nu weer in deze vergadering rekening en verant-
woording afgelegd over zijn beheer in het afgelopen
jaar.

Van 9 leden was bericht van verhindering ingekomen
afwezig waren 16 leden, incl. de leden van het da-
elijks bestuur.

De vergadering stond onder de leiding van de voor-
zitter, die na de gebruikelijke verwelkoming de no-
men van de vorige jaarvergadering aan de orde
stelde, waarna deze zonder wijzigingen gearresteerd
worden worden.

Ook de verslagen van de secretaris en de penning-
meester werden, na de beantwoording van enkele vra-
gen hierop betrekking hebbende, door de vergadering
met dank aan de betrokken functionarissen, goedge-
keurd.

Van de kascommissie, bestaande uit de heren A.C.
Paardekooper, H. Heezeman en A. Bicker Caarten, een
Algemeen rapport over het beheer van de financiën ha-
ar gebracht, werd aan het Dagelijks Bestuur, voor
het beleid in 1963, décharge verleend.

Bij de behandeling van het volgende punt van de ager-
da werden de heren A.C. Paardekooper, H. Weezeman

J. de Wolf aangewezen om in 1965 de boeken van penningmeester te controleren.

de verkiezingen werden de heren Jhr. Six van den Brink, W.E. Schukking, G.A. Overdijkink, H. Bakker, C.A. de Bruijn en J.J. de Wolf bij acclamatie met Hoofdbestuur herkozen.

van het Dagelijks Bestuur aftredende heer J.J. de Wolf, die de functie van ondervoorzitter bekleedde, zich voor een herbenoeming als ondervoorzitter niet meer herkiesbaar gesteld, doch was genegen zitting te blijven nemen in het Hoofdbestuur en zijn functie als afgevaardigde in het bestuur van de Stichting Recreatie te blijven waarnemen.

van de vele activiteiten van de heer De Wolf, als ondervoorzitter en gedurende 5 maanden als waarnemend secretaris, werd hem veel dank gebracht.

ondervoorzitter en lid van het Dagelijks Bestuur werd benoemd de heer ir. Ch.C. van der Vlis te Haarlem, begunstiger en correspondent van de Stichting.

het Dagelijks Bestuur werd machtiging verleend, om te wenden tot de betrokken instanties, opdat twee vertegenwoordigers in het Hoofdbestuur zullen worden aangewezen door het Staatsbosbeheer en door de Minister van Defensie.

restauratie van de vesting Naarden en het sterk merkende verval van de Maastrichtse Hoge Fronten worden een belangrijk onderwerp van bespreking.

betreft de zo hoognodige voorzieningen aan sommige delen van de Maastrichtse vestingresten, werd bevestigd zijde opgemerkt dat hiervoor, bij eventuele aanvraag, een belangrijk bedrag beschikbaar is. Het bestuur besloot de vergadering aan het Dagelijks Bestuur machtiging te verlenen om de onderhandelingen betreffende de voortzetting van de erfpachtovereenkomst betreffende de vestingwerken van Willemstad te voltooien, zodat deze per 1 januari 1965 weer voor een gezamenlijke termijn als de vorige (30 jaar) kan worden verlengd.

afloop van de vergadering werd onder leiding van de heer Hotke de nieuwe behuizing van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg bezichtigd.

RESPONDENTEN

ok in dit jaarverslag mogen wij weer vermelden dat verschillende van onze correspondenten actief waren in het aan ons verstrekken van mededelingen over de geschiedenis in hun rayon bevindende vestingwerken.

De laatste rapporten mochten wij o.a. ontvangen van de heren dr. J. Belonje, L.J. Morreau, H. Stam en in de persoon van D.M. Bardet, die ons informatie verstrekten respectievelijk over de v.m. Linie van Beverwijk, de v.m. vestingwerken van Maastricht, een v.m. batterij in de buurt van Doesburg en de Grebbelinie. We komen hierop nader terug onder "Mededelingen over historische vestingwerken".

De heer W. Maris J.Azn. verrichtte ook in het afgelopen jaar de zeer omvangrijke arbeid in het correspondentenschap van Willemstad, waarvoor ook hem hier onze dank wordt gebracht.

Het correspondentenschap voor Walcheren werd aanvankelijk waargenomen door de secretaris van het Zeeuwsche Genootschap der Wetenschappen te Middelburg. In het begin van 1964 werd bericht ontvangen, dat Mevrouw M. C. Meijer-Kannegieter te Middelburg bereid gevonden was om deze functie te vervullen, waarna zij ook, onder dank voor de bereidwilligheid, door het dagelijks bestuur werd aangesteld.

De volgende correspondenten waren in 1964 in functie:

J.D.M. Bardet	Jaffastraat 27, Utrecht	De prov. Utrecht de Nederbetuwe c.o.a. de Grebbelinie en de Oude Holl. Waterlinie
J. Belonje	Nassaulaan 39, Alkmaar	Noordholland benoorden het Noordzeekanaal
G.A. Bortekoe	Ht Oost 56, Oostwolde (Friesland)	Drente
A. de Bruijn	M.H. Trompstraat 218, Oegstgeest.	Vesting Naarden
J.G.M. van Hasselt	Molenstraat 8 Roosendaal	Noordbrabant behalve Willemstad c.o.a., Land van Altena en Land v. Heusden

h. A. C. Maaskant	Doornweg 47, Zwollerkerspel	Overijsse!
h. Maris J. Azn.	Raadhuisstraat 6, Willemstad (N.Br.)	Willemstad c. a.
hr. G. Overdiep	Petrus Campersingel 245, Groningen	De prov. Groningen
h. J. Rossee!	Markt 19, Aardenburg	West-Zeeuws-Vlaanderen
hevr. mr. C. Meijer- Cannegieter	Oude Vlissingeweg 58, Middelburg	Walcheren
h. J. Morreau	Prins Bisschopsingel 11, Maastricht	Zuid-Limburg
h. Stock	Stationsstraat 22, Sas van Gent	Oost-Zeeuws-Vlaanderen
h. Stam	Eusebiusbinnensingel 23, Arnhem	Gelderland v. w. b., de Veluwezoom, de Graaf- schap, de Lijmers en de Overbetuwe
hr. Stan Smeets	Wilhelminastraat 47, Weert (L.)	Het land van Weert
hr. E. C. Storm van 's-Gravesande	Harlingerstraatweg 29, Leeuwarden	Friesland
hr. Ch. C. van der Vlis	Anne v. Burenlaan 59, Haarlem (Z.)	Noord-Holland bezuiden het Noordzeekanaal be- halve Naarden en de O. H. Waterlinie
h. Voogd	Huize "Rijswijk" Rijswijk (N.Br.)	Bommelerwaard, Land van Altena, Land van Heusden

DONATEURS

het aantal donateurs werd dit jaar uitgebreid met:
gemeente IJzendijke.
het aantal donateurs komt hierdoor op 50.

REGUNSTIGERS

aanmeldingen:

hej. M. H. A. van de Laar te Maastricht
h. Huisman te 's-Gravenhage
h. J. Bakker te Zutphen
hr. F. F. Kaarsemaker te 's-Gravenhage
h. H. A. Lotz te Schoonhoven.

Agema te Velp
. J.S. van Wieringen te Geldrop (N.Br.)
J.C. Branse te Haarlem
M. Ogg te Maastricht
van Dijk te Vlaardingen
H. Postma te Ede
de Swart te 's Hertogenbosch
. H. de Lussanet de la Sablonière te 's-Gravenhage

SCHRIJVINGEN:

agens overlijden

. Fabius te 's-Gravenhage
. L.S. Hannema te Wassenaar
. F. Gülcher te Amsterdam
. C.E. van der Stadt te Bilthoven.

agens bedanken enz.

. E.A. Berenschot te Maastricht
. Kok te Harderwijk
. Vasbinder te Bellingwolde

capitulatie:

aanmeldingen	13
afgevoerd	7
aanwinst	6

het aantal begunstigers was per 31-12-'64 totaal 25

EXCURSIE 1964

De jaarlijkse excursie had ditmaal tot doel de nog aanwezige vestingwerken op het eiland WALCHEREN. De excursie was voorbereid door de heren J.J. de Wolf en C.A. de Bruijn terwijl de heer L. van der Meulen, gemeente-secretaris te Veere als geleider is opgetreden.

Op zaterdag 13 juni verzamelde het gezelschap, bestaande uit 43 personen, zich tegen 10.15 aan het station te Middelburg.

Eerst werd een bezoek aan het oude fort Rammekens gemaakt. Het werd in het jaar 1547 op last van Karel de Vijfde (landvoogdes Maria van Hongarije) gebouwd door de vestingbouwkundigen Donato de Boni en Peter

Fransz, en moest dienen om de toegang tot de haven van Middelburg, die er toen langs liep, te beschermen. Het kreeg de naam Kasteel Zeeburg.

Keizer Napoleon liet het in 1810 verbeteren en aan landzijde in een wijde boog door een aarden kroonw net gracht omringen. De in dat jaar gebouwde bomv onderkomens worden thans gebruikt als champignon-kerij, welk bedrijf, door de opslag van materialen en brandhout op het binnenplein, aan het geheel een rommelig aanzien geeft. Ook is het te betreuren dat muren van het oude fort, vooral nabij de monumentale toegangspoort, in ruïneuze toestand verkeren. Ook kroonwerk heeft door de watersnood van 1953 en de daarop volgende omlegging van de zeedijk, zeer geleden.

Na een grondige restauratie van dit, aan het Spaan Italiaanse tijdperk van onze vaderlandse vestingbouw kunst herinnerende, fort zou het als historisch object voor het toerisme zeker van grote waarde kunnen worden.

Het hoog met gras begroeide bovenvlak van het kast kon langs een stenen trap worden bereikt, doch kon verband met het broedseizoen van vogels niet verder worden betreden.

Na deze eerste etappe van de excursie wachtte het zelschap in "De Eendracht", op de Grotemarkt te Middelburg een, als van ouds, gezellige koffiemaaltijd Omstreeks 14.-- uur werd de tocht vervolgd met een rit langs de buitenzijde van de westelijke grachte met een prachtig uitzicht op de tot plantsoen her-schappen v.m. vestingwallen en werd uitgestapt om d uit 1735 daterende, in Lodewijk XIVde stijl opgetr ken Koepoort te bezichtigen.

Het einddoel van de tocht was de oude vestingstad VEERE met zijn nog zo belangrijke resten. Van de eerste versterkingen uit pl.m. 13 à 1400 rest nog alle thans tot restaurant ingerichte zware verdedig-toren aan de zuidzijde van de haven, de Campveerse toren.

Aan de noordzijde van de havenmond heeft een zelfd muurtoren gestaan, die in het jaar 1630/23 door een lijkwad in het water van het zeegat voor Veere is renzenken

an de na 1584 opgeworpen wallen met bolwerken, die onder Napoleon aanmerkelijk zijn uitgebreid, zijn rielangrijke resten aanwezig. Deze zullen in de toekomst door de Gemeente worden gerestaureerd.

adat onder leiding van de heer van der Wiele, secretaris van Veere, een groot deel der vestingwerken, .m. de holle beer, was bezichtigd, werd een bezoek gebracht aan het stadhuis.

In de Schepenzaal gaf de heer van der Wiele een uiteenzetting over de stad, het raadhuis en enige voorwerpen van historische betekenis, opgesteld in de zaal.

De excursie werd begunstigd door goed weer.

CONTACTEN en PROPAGANDA

Door uitwisseling van drukwerken, jaarverslagen en periodieken wordt met verschillende organisaties een geregeld contact onderhouden.

Op regelmatige tijden werden ontvangen:

Bulletin en Nieuws Bulletin van de K.N.O.B.;
Ons Leger van de K.N.V. "Ons Leger";
Maasgouw van het Limb.Gen. te Maastricht;
Heemschut van de Bond Heemschut;
Brabantia van het Prov.Gen. in Noord Brabant;
Natuur en Landschap van de Contact Commissie;
Verkeerstechniek van de K.N.Toer.Bond;
Vlaamse Autotoerist te Antwerpen.

Jaarverslagen werden ontvangen van:

Ned. Leger- en Wapenmuseum "Generaal Hoefer";
Stichting Oud Drenthe;
Ned. Kastelenstichting;
Kon. Ned. Heidemaatschappij;
Staatsbosbeheer;
Vereniging "Hendrick de Keyser";
Stichting Recreatie;
Alg. Ned. Ver. v. Vreemdelingenverkeer;
Ned. Kunsthistorisch Inst. te Pretoria (Z.Afr.);
Prov.Gen. v.K.en W. in Noord Brabant;
Oudheidkundige Kring "De Oranjeboom" te Breda;

Belgische vereniging van Vlaamse Reserve Officieren zond enkele ex. van hun Orgaan "De Schans", waar een artikel over doel en streven van onze Stichting verzorgd door onze secretaris.

or tussenkomst van de Rijks-inspecteur voor roeren monumenten is van de franse architect Lean Palado Parijs een verzoek ingekomen om inlichtingen over wijze van restaureren van het Fort St. Louis op va Scotia in Canada.

door ons gewezen te zijn op de grote overeenkomst bouw van dit fort met het door de secretaris in 63 bezochte Old Fort Niagara in de Staat New York, t ook van franse oorsprong is, heeft de Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg de rijse architect van advies gediend.

architect J.L. Volders te Paramaribo, die van de rinaamse regering opdracht ontving de restauratie n het v.m. Fort Zeeland aldaar voor te bereiden, eft de hulp van de Stichting ingeroepen.

t is niet de bedoeling het fort in zijn oorspronke jke staat terug te brengen; van de oorspronkelijke jf stenen bastions bestaat er nog slechts één. De ote gebouwen, die in de 18de eeuw in en op het for bouwd zijn, zullen na de restauratie de bestemming n museum krijgen. Deze restauratie is dus meer een ngelegenheid van Monumentenzorg dan voor onze Stic ng.

n de heer ir. C.L. Temminck Groll, die via de Rijk enst voor de Monumentenzorg in ons land ook bij ze restauratie betrokken is, werden enkele histo- sche gegevens, welke door de adviseur en de secre- ris van de Stichting gevonden werden, ter hand ge- eld met verzoek de architect Volders hiervan op de ogte te brengen.

n de tentoonstelling "Wat doet Nederland met zijn de bouwwerken" welke in de nazomer van 1964 te olle gehouden werd, verleende de Stichting mede- rking door het in bruikleen afstaan van enig chief materiaal. De secretaris vertegenwoordigde Stichting bij de opening van deze expositie.

ENKINGEN

vangen werden van:

mr. M.C.L. van Schouwenburg te Zwolle, foto van een rondeel van het kasteel Buonon Consiglio te Trento.

A.L. Thierens Sr. te Voorst, plans van de v.m. kazematten te Elburg.

Sectie Krijgsgeschiedenis en Ceremonieel, Gedenkboek van de Generale Staf.

Sectie Krijgsgeschiedenis en Ceremonieel, boekwerk "Het Staatse Leger" Deel VIII, B.III, bewerkt door dr. J.W. Wijn.

dr. H.M. le Page te Mechelen (België), foto's van de v.m. Rijnvesting ZOUS.

L.J. Morreau, foto's van details Maastrichtse vestingwerken.

Arch. J.L. Volders te Paramaribo (Suriname), Restauratieplans van het v.m. Fort Zeeland te Paramaribo.

B.J. Buma te 's-Gravenhage, een boekje over de Italiaanse vestingstad Lucca.

A. van der Waag te Wassenaar, tekeningen van de forten Rhijnauwen en Vechten.

mr. J.H. van den Hoek Ostende te Amsterdam, jaarboek 1963 van "Niftarlake, waarin een artikel over het Gemeenlandshuis te Nieuwersluis.

J.L. Morreau te Maastricht, boekwerk "Weltgeschichte des Krieges" door Frobenius.

Van onze adviseur, de heer W.H. Schukking werd in bruikleen ontvangen een kast met boeken, in hoofdzaak betrekking hebbende op krijgsgeschiedenis en plaatsbeschrijving.

Later zal worden bepaald welke nummers aan de Stichting zullen worden geschonken.

G E L D E R L A N D

Redevoort

Naar aanleiding van een bericht in het Nieuws Bulletin van de K.N.O.B. over opgravingen welke in de Landstraat ter plaatse zouden zijn verricht door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Merseloort, werd aan deze Rijksdienst om inlichtingen verzocht over de resultaten van dit onderzoek. Hierop werd als antwoord ontvangen, dat de ontgraving te Redevoort slechts een eenvoudige verkenning inhield waarbij in verband met de aanwezige bebouwing uitsluitend de hoek van een fundering van een vroeger naar aanwezige stadspoort kon worden onderzocht. Ook werden resten van de palissadering van de oude stadspoort vrucht gevonden. Betreurd werd dat de vondsten bijvoorbeeld niet in tekening zijn gebracht. Ook een correspondentie met het gemeentebestuur leverde weinig op en het werd gezegd het alle medewerking toe aan onze begunstiger ter plaatse, de heer Beckers, wanneer deze in het archief van de gemeente nadere gegevens betreffende de betrokken poort zou willen verzamelen. In het algemeen voelt de gemeente voor restauratie van de oude vestingresten, doch het benodigde geld ontbreekt.

Wesburg

Onze begunstiger Jhr. M.V. Beelaerts van Blokland te Arnhem, ontdekte onder de gemeente Angelo een vuilnisortplaats, juist daar waar vroeger naar zijn mening een versterking moet hebben gelegen. Onze correspondent voor dit rayon, de heer H. Stam, onderzocht het ongegeven terrein, maar vond niets dat op een v.m. versterkte wees.

In het Alg. Rijksarchief bleek zich te bevinden de tekening van een batterij aan de Bevermeerse sluis, juist op de gesignaleerde plaats. Deze batterij bestond nog in het jaar 1845. Wellicht werden de resten hiervan teruggevonden.

Men aanzien van de overdracht van een strook grond in de Lage Linie, aan de Gemeente, ten behoeve van

aanleg van een nieuwe verbindingsweg tussen de stad en de nieuwe wijk De Ooi, zijn nog onderdelingen gaande.

Utrecht

het gemeentebestuur heeft de architect ir. Pouderoyen als opvolger van wijlen architect ir. Deur verzocht, plannen voor de restauratie van een gedeelte van walmuur bij het toegangspad tot de Belvédère nade toe te werken. Het gaat om de vernieuwing van een ir. rechte staat verkerend stuk metselwerk.

het dagelijks bestuur meende accoord te moeten gaan met het inmiddels bij de stichting ter beoordeling ingevonden plan.

U T R E C H T

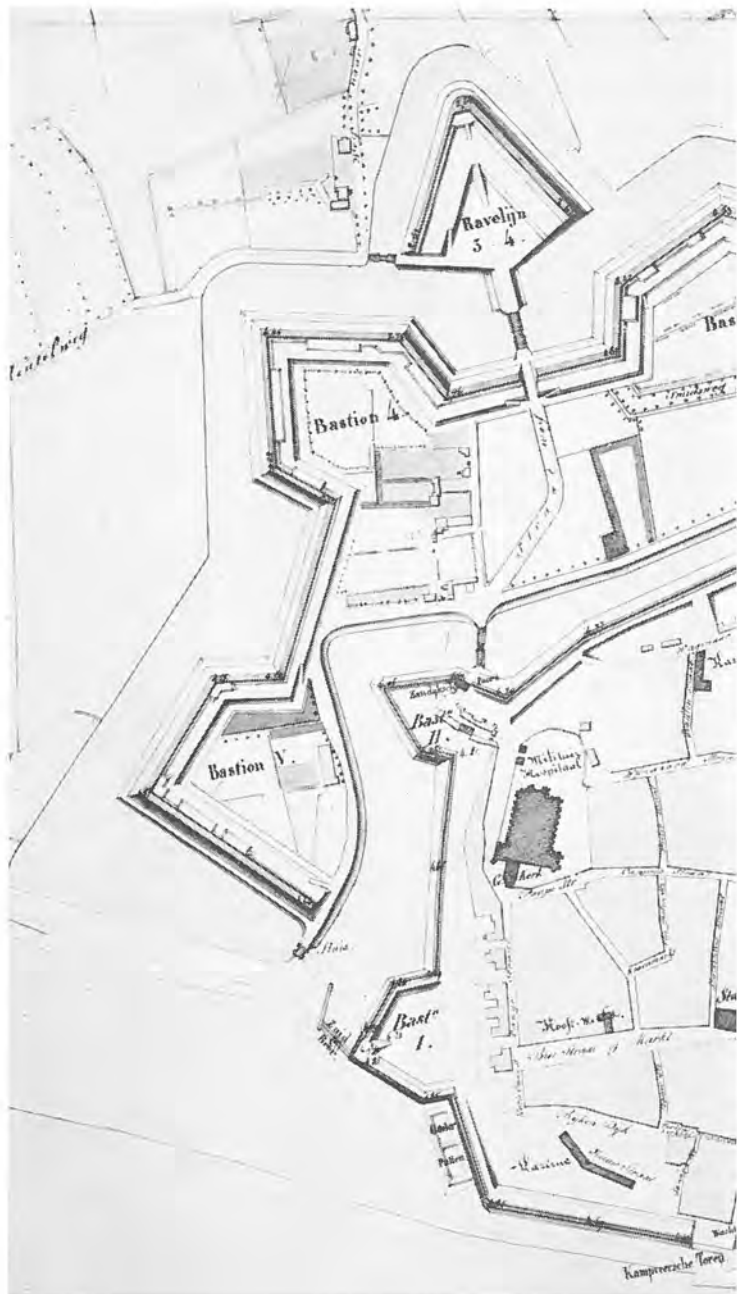
Grebbelinie en N.H.W.Linie

persberichten over een te verwachten buiten militair gebruik stellen van enkele v.m. forten e.d. in het centrum van het land, deden de vraag opkomen, wat er met die v.m. verdedigingswerken, gelegen in o.m. de omgeheven N.H.W.- en Grebbelinies, zal geschieden. De Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg informeerde hierover bij het Ministerie van O.K. en W.

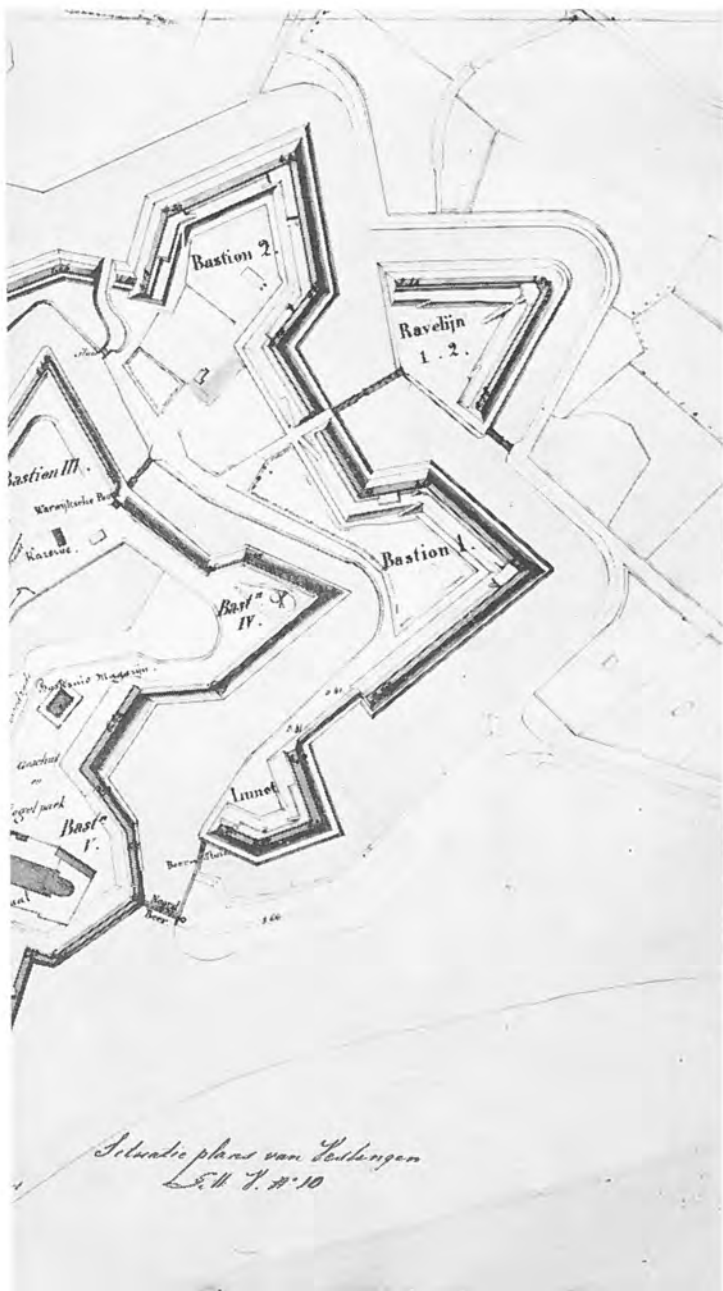
het Staatsbosbeheer verzamelde in een bijeenkomst te Utrecht de vertegenwoordigers van diverse instanties die belangstelling voor dit onderwerp hebben. Besloten werd aan de daartoe bevoegde instantie te adviseren een kleine commissie te benoemen welke taak zal moeten hebben te adviseren over de toekomstige bestemming van de betreffende v.m. werken in deze linies.

Uit persberichten is gebleken dat de gemeente Utrecht belangstelling heeft voor de welhaast bij de bebouwde kom liggende werken Blauwkapel, dat men zich als recreatieplaats denkt, en de Lunetten op de Houtense vlakte, en dat men het eerstgenoemde ook als monument denkt te bewaren.

het werk aan de Hoofddijk is reeds opgenomen als buitenwerkzaamheid in het Universiteitsplan.

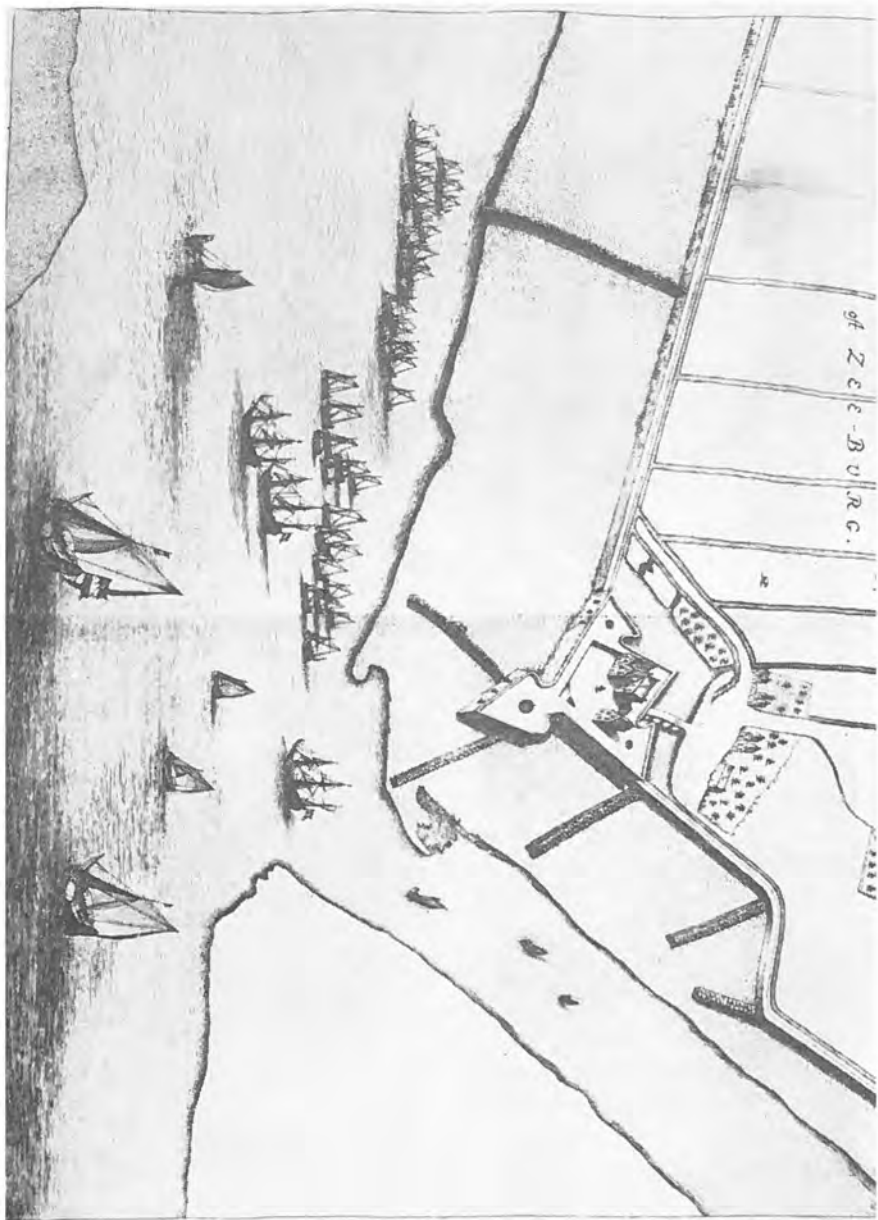

De vesting Veere in 1855 (Alg. Rijksarchief, situati
c. 1870 opgeruimd

*Schematische plan van Tielingen
L. H. T. N. 10*

gen V 2, oud - V10). Bastions I en V (5) werden de kanaalmond.

Het Kasteel Zeeburg (Rammekens) volgens Blaeu, Toonneel der steden, 1648

De R.K. Verkenners te Utrecht toonden reeds belangstelling voor het v.m. fort aan de Waalse Waterkant teneinde dit te kunnen gebruiken voor de opleiding van padvindere-instructeurs.

Er zal echter voor moeten worden gewaakt dat het niet afiel van al deze werken, zoveel mogelijk wordt bewaard.

N O O R D - H O L L A N D

Beverwijk, (Linie van)

De Lunetten, of wat daar nog van overgebleven is, stonden ook in het afgelopen jaar in de belangstelling. Uit een uitvoerig rapport, opgemaakt volgens eigen waarneming door onze correspondent dr. J. J. Lonje, bleek dat de nummers 1 - 7, nr. 15 (in een begraafplaats opgenomen) en de hogere nummers wel als verloren kunnen worden beschouwd. De gedachte als zouden de nummers 17, 21 en 23 nog t.z.t. op monumentenlijst kunnen worden geplaatst, moet worden betwijfeld, omdat deze waarschijnlijk niet eens zichtbaar zullen zijn. Onze correspondent ter plaats, die inmiddels door de welwillende medewerking ons hoofdbestuurslid, de heer L.J. de Lagh, in kennis is gesteld van een stel kadastrale kaarten van de gehele Linie, zet intussen zijn spuurwerk naar de boven 15 genummerde lunetten voort.

Den Helder

Het gemeentebestuur vroeg het oordeel van de Stichting over het plan om de tussen de forten Erfpruinen en Dirks Admiraal gelegen gedekte gemeenschapsweide naar de oorspronkelijke aanleg uit 1826 te herstellen en te beplanten, waarbij enkele later aangelegde onderkomens zullen moeten verdwijnen. De bedoeling is hierdoor tussen het oude en zich verder wikkellende nieuwe Den Helder, een rustige wandelplaats aan te leggen.

Geadviseerd is de aan te brengen beplanting vast bouwkundig verantwoord en zo strak mogelijk te houden.

Alstaart (Fort)

bereikte het bericht dat dit fort, dat in beheer bij Defensie, in de naaste toekomst dienstbaar worden gemaakt aan het recreatiewerk van de Stichting Welzijn Militairen VAFAMIL. Het zou de bedoeling zijn de fortgracht in verbinding te brengen met de Westeinderplas.

Der, aanlegsteigers te bouwen en een zeilschool met het fort onder te brengen.

De aanleg van een kampeerterrein zal de egalering van een ondergeschikt stuk wal noodzakelijk zijn. De moeilijkheid is dat het fort in beheer zal blijven bij het Ministerie van Defensie, zodat hier geen feite niet van een "buiten militair gebruik geldend vestingwerk" kan worden gesproken, welke inhouding de Stichting M.v.C. krachtens Art. 2 van haar Statuten tracht te bevorderen.

den

Slot te Muiden, dat jaarlijks steeds meer bezoekers telt (in 1963 waren dat er pl.m. 90.000) heeft grote behoefte aan een betere toegangsweg. De Stichting diende een plan in bij de Staatssecretaris van O.K. en W. om tot de aanleg van zulk een weg te komen. Dit plan, opgezet door de Rijksgebouwen dienst, beoogt een verbinding tot stand te brengen van de Kazernestraat en daarna afbuigend naar de Naarderpoortbrug, waarbij door Defensie een deel van het voor (bewesten) de kazerne liggend terrein zou moeten worden prijsgegeven. Hiertegen werd door deze zijde groot bezwaar gemaakt.

Na een bespreking ter plaatse tussen vertegenwoordigers van de bij deze zaak betrokken instanties, leek het mogelijk te zijn de aan te leggen nieuwe weg te doen lopen vanaf de Kazernestraat, die verdedigd zou moeten worden, achter (beoosten) de kazerne naar de Naarderpoortbrug.

Een fotokopie van, in het Algemeen Rijks Arch. aangegeven tekeningen van de oude situatie van de wallen ter plaatse, werd aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg ter beschikking gesteld.

Naarden

Het is zeer verheugend dat de Rijksgebouwendienst in het begin van de zomer is begonnen aan de uitvoering van de eerste étappe van de restauratie. Deze wordt uitgevoerd door het aannemersbedrijf Haakman en Zn te Naarden.

De eerste étappe omvatte het, bij wijze van proef blootleggen van een gedeelte van de fundering van de saillant van het bastion Oud Molen. De toestand van de muren onder de waterlijn bleek mee te vallen, maar ingewijden hadden ook geen grote gebreken aan de fundering verwacht.

Bij de restauratie zal door de met de leiding van dit werk belaste architect van de Rijksgebouwendienst, de heer ir. H. de Lussanet de la Sablonnière, gebruik kunnen worden gemaakt van de in o. archief aanwezige gegevens betreffende de Naardense vestingwerken. Deze dateren evenwel uit omstreeks de jaren 1870-'80 en geven dus niet de oorspronkelijke (1685) situatie weer. Aan de Naarden wallen is na die tijd, door verhoging en verbreding, alsmede door het plaatsen van stenen gebouwen in de bastions en enkele ravelijnen veel veranderd. Aangenomen moet worden dat de restauratie zich dus wel zal moeten richten tot een terug roepen van de toestand zoals deze was aan het eind van de 19de eeuw.

Inmiddels werd vernomen dat het eigenlijke restauratie werk zal aanvangen bij het bastion Turfpoort, ook in verband met het Vestingmuseum. De Stichting "Vrienden van de vesting Naarden" kreeg, na een gunstig advies van de Stichting M. v. C. en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, van de Staatssecretaris van O. K. en W. toestemming in de borstwering in de lage flank van het bastion Turfpoort, waar het Vestingmuseum is ondergebracht, drie embrasures te snijden en daarachter oude kanonnen te plaatsen.

Het museum zelf mocht zich verheugen in een steeds toenemend aantal belangstellende bezoekers.

Een firma te Bussum kreeg toestemming van O. K. en

. om in de kazematten aan de linkerzijde van het bastion Turfpoort een wijnkelder en opslagplaats n te richten, waarbij de voorwaarde is gesteld dat dit de komende restauratie niet in de weg mag taan en het geheel geen rommelig aanzien aan dit eel van het bastion zal geven.

De beheerder van de vesting heeft het wenselijk acht over te gaan tot het beplanten van het voor enkele jaren geleden gereconstrueerde bastion Nieuw Molen, dat nog op verdere afwerking lag te wachten.

Het daartoe door de gemeentelijke plantsoenen dienst ontworpen plan werd ons ter beoordeling toegezonden door het Ministerie van O.K. en W. Aangezien het in overeenstemming was met het reeds enkele jaren geleden opgemaakte beplantingsplan voor de gehele vesting, waarvan de uitvoering tot de restauratie werd uitgesteld, kon het zonder bezwaar worden goedgekeurd en volgde de toestemming van O.K. en W.

De naze correspondent voor de vesting verleende hulp bij het bepalen van de juiste plaats voor de te planten bomen.

Oewel het dagelijks bestuur zich nimmer principiëel tegen de door Rijkswaterstaat voorgestane omlegging van rijksweg 1 om het noorden van Naarden gekeerd heeft, kan het instemmen met de door Monumentenzorg ingediende bezwaren tegen deze omlegging. Het onbeperkte gezicht vanaf het toekomstige Gooimeer op de zo boeiende en landschappelijke samenhang van de vesting, op de achtergrond van de omliggende lage gronden, zal hierdoor zeker worden geschaad.

In dit verband is het wenselijk een al te sterke begroeiing aan de buitenzijde van de contrescarp van de vesting tegen te gaan, aangezien ook dit een belemmering kan zijn van het gezicht op de vesting.

Het moet verheugend worden genoemd dat de Beheerder van de Vesting op regelmatige tijden bijeenkomsten belegt met vertegenwoordigers van het Gemeentebestuur, Monumentenzorg, Rijksgebouwendienst, Stichting Menno van Coehoorn en Stichting Vrienden

van de Vesting Naarden, ter onderlinge gedacht wisseling betreffende alles wat het Vestingment aangaat.

Z U I D - H O L L A N D

Gorinchem

In verband met afstoten door het Ministerie van Defensie werd ons om advies verzocht inzake de toel van verscheidene gedeelten van de v.m. vestingwerken.

Naar aanleiding hiervan werd een uitvoerig rapport uitgebracht aan de Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, waarin voor sommige deelen overdracht aan de gemeente en voor anderen aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is bepleit.

Conform dit rapport is ten slotte door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg geadviseerd aan de Staatssecretaris van O.K. en W.

Hellevoetsluis

De Inspecteur der Domeinen te Rotterdam meende u het feit dat, noch bij de gemeente Hellevoetsluis noch bij het Ministerie van O.K. en W. noch bij Stichting Menno van Coehoorn, belangstelling aan zich blijkt te zijn voor de overname van de gracht van de v.m. vesting Hellevoetsluis, de conclusie mogen trekken dat deze, vestingbouwkundig gezien van weinig belang zijn.

In een schrijven werd de Inspecteur er op gewezen dat deze conclusie onjuist is.

Uitsluitend gebrek aan geldmiddelen maakt deze o name onmogelijk. Daarom werd bepleit, dat Domein jaarlijks een bescheiden bedrag aan het onderhoud zal ten koste leggen, teneinde verwaarlozing, en daarmee een kostbare restauratie over enige jaren te voorkomen.

Op langere termijn biedt dit geen oplossing. Ook Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg heeft in deze zin geadviseerd. Later is berontvangen dat Domeinen te Rotterdam, op gezag van

Minister van Financien, heeft ingestemd met het voorstel, het beheer over de hele vesting voorlopig bij Domeinen te laten, zoals door Monumentenzorg was voorgesteld.

Voor de gemeente werd een plan tot verbreding van de doorgang van de v.m. Brielsepoort voorgelegd. Het is de bedoeling, de oostelijke wand van de coupure te verandhaven en de westelijke naar achteren te schuiven, waarna de belendende wal zal worden hersteld. De waterkering in de doorgang zal bestaan uit een, en een nis in de wal weg te schuiven houten deur. Het dagelijks bestuur der Stichting Domeinen in de voorgestelde verbreding te moeten berusten.

oorddijk en Penserdijk (Werken aan de)

Vanwege Domeinen de verkoop van deze beide werken als steunpunten in de v.m. Linie op het eiland Goedereede, overweegt, werd door Monumentenzorg om advies gevraagd over de vestingbouwkundige betekenis hiervan. Beide, uit 1885 daterende werken bezitten een z.g. bomvrij gebouw, dat niet verdedigbaar was, en uitsluitend diende als schuilplaats, remise en unitiemagazijn. De wallen zijn ingericht voor artillerie- en infanterieverdediging. Uit vestingbouwkundig opzicht en uit hoofde van de ongunstige ligging in het landschap moet hun behoud van belang worden geacht. In deze zin werd aan Monumentenzorg geadviseerd.

Z E E L A N D

Fort Ferdinandus (Fort)

Vanwege Terneuzen en Hulst is een nieuwe provinciale weg geprojecteerd, welke raketlings langs de weinige steegstanten van het fort zal lopen.

Volgens mededeling van de Provinciale Waterstaat in Zeeland is het wellicht mogelijk door een kleine wijziging in het tracé van de weg aantasting van de steegstanten te voorkomen.

Rammekens

Tijdens de naar Walcheren gehouden excursie viel h
enkele leden van het dagelijks bestuur op dat het
leek of de wal van het, aan de landzijde van het k
eel liggende kroonwerk, ingrijpend veranderd was.
Bij vergelijking met onze archieftekeningen, die d
situaties in 1946 en in 1953 na de stormramp aange
ven, is gebleken dat in 1953 een deel van het kroo
werk is weggespoeld, en dat overigens niet veel is
veranderd; wel is het geheel door het Staatsbosbeh
oeplant.

IJzendijke

De restauratie van het Ravelijn is voleindigd.
Hierdoor is Zeeuws Vlaanderen, dank zij het voort
varende gemeentebestuur van IJzendijke, weer een i
de oude vorm hersteld fragment van oud-nederlandse
vestingbouwkunst rijker geworden.
Voor de herbeplanting van het vestingwerk werd gea
viseerd de te planten bomen, naar historisch voor
beeld, te plaatsen op de walgang, en de berm aan d
voet van het buitentalud een meidoornhaag, de oud
nederlandse hindernis te geven.

N O O R D - B R A B A N T

Breda

Ten aanzien van het Reduit van de v.m. lunet B uit
1842 (zie Jaarv. 1963-27) heeft Monumentenzorg aan
O.K. en W. bericht, dat niet langer op het behoud
moet worden aangedrongen. Met een volledige restau
ratie zou een aanzienlijk bedrag gemoeid zijn, ter
wijl de ligging van het reduit op de terreinen van
het gemeentelijk vervoerbedrijf medebrengt dat het
nimmer voor het publiek toegankelijk zou kunnen wo
den gesteld.

Grave

Bij het graven van een bouwput ten behoeve van een
uitbreiding van het R.K. Instituut "De Wijnberg" i
een stuk muurwerk ter dikte van 3.30 meter, voorzi

zware steunberen, gevonden. Blijkens een door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg vervaardigde tekening hebben wij hier te maken met een stuk van de omliggingsmuur van de rechterface van het bastion tenaas, een der omstreeks 1870 tot het maaiveld gebroken vestingwerken van Grave.

Hertogenbosch

aanhangig gemaakte structuurplan voor de stad, veel stof heeft doen opwaaien, heeft ook een nauwelijks invloed op enige resten van v.m. vestingwerken. Het dagelijks bestuur heeft hierover berichten verzonden aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, welke dienst zijn stedenbouwkundige heeft opgedragen daarnaar een onderzoek in te stellen en de verdere ontwikkeling in het oog te houden.

Uden

Aan de Ver. voor Vreemdelingen Verkeer voor Heusden en Omstreken zijn gegevens betreffende de geschiedenis van de vestingwerken verstrekt, teneinde haar in staat te stellen bij voorkomende gelegenheden de toeristen hierover te kunnen inlichten.

Betreffende overdracht van de v.m. vestingwerken van het Kroondomein aan het Ministerie van O.K. en W. en de plannen voor restauratie, zijn nog geen verdere stappen bekend geworden.

De Gemeente werkte inmiddels voort aan het ontwerpen der plannen voor de aanleg van een groot watersportcentrum.

Het laatste, door de Grontmij opgemaakte en op grond van de door het dagelijks bestuur gemaakte bezwaren, gewijzigde plan voor de jachthaven, werd ter beoordeling ingezonden.

Bij Monumentenzorg bestaan bezwaren tegen het aanvaarden van dit laatste plan aangezien de realisatie hiervan zou meebrengen, dat de restauratie van het bastion Oranje, waarin zich een gemeentelijke waterzuiverings-installatie bevindt, en de hiervoor liggende resten der v.m. vestingwerken, voorgoed onmogelijk zou worden gemaakt.

Aan het gemeentebestuur werd geraad het chowert
thans ter beoordeling voor te leggen aan het Mi-
nisterie van O.K. en W.

Willemstad

1. Met toestemming van de Inspecteur der Domeinen werden enkele nieuwe vergunningen verleend.
 - a. Aan de Aannemers Combinatie Willemstad om een buiten de Grote Singel en tot de erfpachtgrond behorend, perceel grond te huren, om daar tijdens de Delta-werkzaamheden enkele woonwagens en andere opstallen te mogen plaatsen;
 - b. Aan de Gemeente om in bastion II een stal te mogen bouwen welke als winter- en nachtverblijf zal moeten dienen voor de schapen die door gazon het gras van de wallen kort houden;
 - c. Aan de heer Van der Vlies van de scheepswerf om, door het aanbrengen van een ijzeren balklaag in de deklaag en het verplaatsen van het hek boven de z.g. Spuisluis, de toegang tot de werf te verbeteren;
 - d. Aan de heer W. Maris voor het maken van een voetbrug met leuning over de walsloot achter zijn nieuwe woning;
 - e. Aan de nieuwe eigenaar van de Oranjemolen om na verwijdering van een aarden dam achter de molen hiervoor in de plaats een gelegenheid voor het plaatsen van schotbalken te maken en een in de wal aanwezige oude schuilplaats te mogen huren.
2. Onder warme aanbeveling van de Burgemeester, die het jeugdwerk ter plaatse sterk stimuleert, kwam een aanvraag binnen van de Padvindersafdeling, waarvan de chef der Rijkspolitie te Willemstad voorzitter is, om voor haar Zeeverkenneren en Meesjesgroepen enkele delen van de vesting te mogen gebruiken.

Na een gunstig advies, uitgebracht door de Inspecteur der Domeinen, is de aanvraag om goedkeuring van het plan doorgezonden aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
3. De onderhandelingen in het kader van de aanpas-

singswerkzaamheden op waterstaatkundig gebied, in verband met de Deltawerken, zijn nog niet tot een bevredigend einde gekomen.

Van de Inspecteur der Domeinen werd bericht ontvangen dat Domeinen zal zorg dragen voor herstel van de in verval zijnde brug bij de Brugstraat. Ten aanzien van het vernieuwen van de erfpacht met ingang van 1 januari 1965, zijn besprekingen gevoerd met de Inspecteur der Domeinen en de Hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, over de vraag, welke delen van de vestingwerken wél en welke niet in de nieuwe erfpachtakte zullen moeten worden begrepen. In een brief van de Staatssecretaris van O.K. en W. aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg werden een elftal objecten aan de orde gesteld.

Het dagelijks bestuur der Stichting heeft hierover in een brief aan Monumentenzorg uitvoerig zijn standpunt uiteengezet.

Samenvattend kan gesteld worden dat alle objecten die een essentieel onderdeel van de vesting uitmaken, in beginsel onder de erfpacht behoren te vallen. De Stichting wenst evenwel een vraagteken te plaatsen bij die onderdelen waaraan onderhoud is verbonden dat door zijn aard niet op de weg van de Stichting ligt, zoals bij de bekledingsmuren en beren.

L I M B U R G

Maastricht

Naar aanleiding van een alarmerend artikel in een Maastrichtse courant, over plannen tot de bouw van een enorm warenhuis in de omgeving van de Helmstraat, waardoor een stuk muur van de eerste middeleeuwse versterkingen van de stad in gevaar zou kunnen komen, heeft het dagelijks bestuur zich gericht tot de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Hierdoor is de rayon-architect van deze dienst gewaarschuwd en kan de verdere ontwikkeling in het oog worden gehouden.

Naar aanleiding van een inspectietocht van de secretaris, in gezelschap van de correspondent ter plaatse, langs de verschillende resten der v.m. vestingwerken werd een rapport hierover aan het gemeentebestuur toegezonden.

In antwoord hierop deelde het gemeentebestuur mede grote waardering te hebben voor de zorg die de Stichting voor de Maastrichtse vestingwerken aan den dag legt. Toezegging werd gedaan enkele tijdelijke voorzieningen te treffen, voor zover de beschikbare gelden dit zouden toelaten. Een plan om de zeer vervallen muur van het bastion Waldeck die door de stadsjeugd ten dele practisch met de hand gesloopt is, volledig te herstellen, is in bewerking.

Verder werd van het gemeentebestuur, ter beoordeeling ontvangen, een plan voor de restauratie van de Hoge Fronten, met de wel zeer teleurstellende opmerking dat de eerstkomende jaren, door gebrek aan middelen, niet op verwezenlijking behoeft te worden gerekend.

Dit laatste is zeer te betreuren aangezien het tot tale verval van deze unieke historische werken werkelijk zulk een schrikbarende omvang heeft aan genomen, dat ernstig gevreesd moet worden voor het behoud van dit in ons land nog ENIGE voorbeeld van Nieuw-Nederlandse vestingbouw in hoog terrein.

Blijkens een bericht in het Limburgs Dagblad zijn bij graafwerkzaamheden op het terrein van de v.m. zinkwitfabriek bij LIMMEL (Wijk) resten van mijn-galerijen ontdekt, die deel hebben uitgemaakt van de uit 1775 daterende werken, aangelegd door Dumoulin.

Sittard

het gemeentebestuur heeft een plan doen uitwerken voor de bouw van een nieuw stadhuis op de z.g. "Kloofbaan" aan de zuidzijde van de stad. Daardoor zal een gedeelte van de wal met droge gracht moeten worden prijsgegeven.

"Stichting Jacob Kritzraedt" te Sittard deelde mee, desgevraagd, mede dat hunnerzijds weinig be-

aar kon worden ingebracht tegen de bouw van het
ouwe stadhuis op deze plaats.

ondervoorzitter van "Menno van Coehoorn" heeft
arna ter plaatse een onderzoek ingesteld en vond
i kaal stuk grond, zonder noemenswaardige verhef-
ig, waarom het dagelijks bestuur besloot tegen de
zworpen bebouwing geen bezwaar te maken.

evensweert

voorzitter en secretaris brachten op verzoek van
burgemeester een bezoek aan deze plaats. In het
ar 1949 is n.l., op aandringen van de Stichting ee
uwverbod gelegd op een terrein binnen langs de
igel- of Julianaweg (buiten de v.m. wallen), omdat
i daaruit een fraai gezicht bestaat op het stadje
de langzaam naar buiten glooiende, thans geëgali-
erde wallen.

burgemeester is geadviseerd de kwestie bij de
jksdienst voor de Monumentenzorg aanhangig te make

BESLUIT

Overeenkomstig het gestelde in artikel 2 van het Huishoudelijk Reglement wordt dit jaarverslag, n door het dagelijks bestuur te zijn goedgekeurd, hoofdbestuur in zijn jaarlijkse vergadering aangenomen.

Moge uit de kennisname ervan blijken dat, door e drachtige samenwerking, ook uit het eenvoudige w ten bate van ons stichtingsdoel, iets groeien kan waarvoor het de moeite waard is zich in te spannen.

OEGSTGEEST, maart 19
de secretaris,
C.A. de Bruijn.

Goedgekeurd door het dagelijks bestuur in zijn vergadering van 26 februari 1965.

L.J. Spanjaerdt Speckman	Voorzitter
ir. Ch.C. van der Vlis	Ondervoorzitter
C.A. de Bruijn	Secretaris
mr. P.J. van der Mark	Adj. Secretaris
jhr. ir. Six van Wimmenum	Penningmeester
W.H. Schukking	Adviseur

. COURANTENKNIPSEL-ARCHIEF

52 FORMOSA Fort Zeelandia, uit: Alg. Dagblad
29-2-1964

53 MAASTRICHT M.E. muur in gevaar, uit: Nw. Limb.
10-3-'64

54 RAMMEKENS en

RETRANCHEMENT, Fortificaties in steen en aarde,
die de tijd trotseerden, uit Alg. Handels-
blad 6-5-1964

+55 YZENDIJKKE Ravelijn gereed, uit: Brab. Dagblad
17-6-1964

+56 HEUSDEN V.V.V. vestigt aandacht op oude stadje
uit: Brab. Dagblad 4-6-1964

+57 ALKMAAR De vroegere Alkmaarse wallen, uit: Alk
courant 6-3-1951

+58 ALKMAAR Eens was Alkmaar een stad met poorten,
uit: Alkm. Courant 21-7-1954

+59 ALKMAAR Stad groeide door haar wallen heen, ui
Alkm. Courant 21-7-1954

+60 ALKMAAR De groei van Alkmaar, uit: Alkm. Coura
21-7-1954

+61 DOESBURG De vestingwallen, uit: N.R.C. 24-2-19

+62 ARNHEM De geschiedenis van Arnhem, uit: Arnh.
Dagblad 8-4-1955

+63 GROL en

BREDEVOORT Twee oude vestingen, uit: De Telegraaf
31-7-1938

UTRECHT Catharijnesingel moet helemaal dicht,
uit: Alg. Handelsblad 18-4-1964

UTRECHT Donkere wolken hangen boven de Utrechtse
singelgordel, uit: Nw. Rott. Courant
5-5-1964

COEVORDEN Plannen voor toekomst van Coevorden
ontworpen, uit: Nw. Rott. Courant 8-6-1964

CULEMBORG Binnenstad wordt gesaneerd, uit: Nw.
Rotterd. Courant 21-3-1964

WILLEMSTAD Structuurplan ontworpen voor Volkerak-
gebied, uit: N.R.C. 3-6-1964

BERGEN OP ZOOM Havenplan, uit: Volkskrant 30-5-
1964

NAARDEN Restauratie en Realiteit, uit: Buss.
Courant 30-6-1964

COEVORDEN Herovering in 1672, door ooggetuige,
uit: De Vacature 5 5n 14-10-1955

PANNERDEN Pannerdens kanaal, uit: N.R.C. 24-12-
1956

NAARDEN Stichting M.v.C. bezoekt de vesting N.,
uit: N.R.C. 7-5-1934

's HERTOGENBOSCH Om nieuw structuurplan, uit:
Brabants Dagblad juni-juli 1964

NAARDEN Vesting-metselwerk in zijn hart nog fris
en gaaf, uit: Gooi en Eemlander 10-7-1964

PARAMARIBO Over restauratie van Fort Zeeland,
uit: Haagse Courant 23-3-1964

- 77 IJZENDIJKKE Herstel van het Ravelijn, uit: Binnenhof 4-7-1964
- 78 COEVORDEN Een vesting in "het groen- en hoylandt" pijnbank der bisschoppen van Utrecht uit: Ons Leger mrt. 1958
- 79 BOMSTERZIJL De verdediging van de Schans in 1581, uit: Ons Leger dec. 1948
- 30 DELFZIJL De strijd om het laatste bolwerk der Fransen in Nederland, uit: Historia febr. 1936
- 31 HEUSDEN H. haat zijn wallen, maar vraagt toch restauratie, uit: De Tijd 22-2-1958
- 32 MAASTRICHT Oude fortificatiegangen ontdekt onder Limmen, uit: Limb. Dagblad 22-8-1964
- 33 HATTEM De oude vesting H., uit De Toeristen Kampioen 26-10-1940
- 34 IJZENDIJKKE Einde van vierjarig moddertijdperk, uit: Brabants Dagblad 17-6-1964
- 35 MAASTRICHT Eeuwen brokkelen af; verval bastion Waldeck, uit: Nw. Limburger 24-1-1964
- 36 ZWOLLE Zwolse burgers op de bres voor oude stadskern, uit: Zw. Courant 15-8-1964
- 37 ALGEMEEN Aanbeveling uitgave Atlas van historische vestingwerken in Nederland, uit: Amstelodamum sept. 1964
- 38 NAARDEN Vesting krijgt wijnkelder onder de wallen, uit: Buss. Courant 19-9-1964
- 9 NAARDEN Niet langer kruitvat doch wijnvat in de vesting, uit: Naarder Koerier 1-10-1964

NAARDEN Vestingmuseum trok in 1964 reeds 9619
bezoekers, uit: Buss. Courant 1-10-1964

MAASTRICHT Wat is het lot van de "WERREKE" ?,
uit: Limburgs Dagblad 28-12-1964

BLAUWKAPEL Fort wordt groen monument in de zich
uitbreidende stad, uit: Utr. Stadsblad 22-
10-1964

NAARDEN Herdruk geschiedenis van Naarden van
Maas, uit: Naarder Koerier 29-10-1964

ALGEMEEN Defensie: winkeldochters in opruimings-
uitverkoop, uit: Haagse Crt. 31-10-1964

ALGEMEEN Defensie ruimt oude forten op, uit:
De Telegraaf 4-11-1964

UTRECHT Ook de Lunetten monumenten in de uit-
breidende stad, uit: Stadsblad 19-11-1964

DAIPE (Belg.) Over de oude vesting, uit: De
Vlaamse Autotoerist dec. 1964

ALGEMEEN Aanbeveling van de ATLAS, uit: "Sinte
Barbara" sept. 1964

ALGEMEEN Van legerfort tot cultuurcentrum, uit:
De Nieuwe 30-10-1964

PUBLICATIES

ang de voorraad strekt zijn verkrijgbaar onder-
ande uitgaven, door aanvraag bij het SECRETARIAAT
gelijktijdige storting van het bedrag op de post-
ening van de Stichting, nummer 63844 te OEGST-
ST.

20

Plaatwerk "De Wallen van Naarden"	f 10.--
Plan Oud Ned. vestingstelsel	" 0.50
Plan Nieuw Ned. vestingstelsel	" 0.50
Jaarverslagen 1932-1955 per stuk	" 0.15
Idem 1956 - heden (1960 is uitverkocht)	" 0.25
Register op jaarverslagen 1932-1955	" 0.10
dr. J. Belonje "Linie van Beverwijk"	" 0.10
mr. G. Overdiep "Het Huis Ruinen"	" 0.10
ATLAS van historische vestingwerken in Nederland:	

	<u>Don. en Beg.</u>	<u>Anderen</u>
Alg. Inleiding (afzonderl.)	f 1.--	f 2.--
Deel:		
I Gron.-Friesl.-Drenthe	" 10.50	" 15.--
IIaOverijssel	" 2.50	" 4.--
IIbGelderland	" 3.50	" 5.--
IIIaUtrecht	" 3.50	" 5.50
IIIbNoord-Holland	" 5.--	" 7.--

I N H O U D

Inleiding	3
Besturen	5
Jaarvergadering Hoofdbestuur	9
Financieel overzicht 1964	11
Studie-commissie	11
Correspondenten	12
Donateurs	13
Begunstigers	13
Excursie	14
Contacten en propaganda	16
Schenkingen	18
Mededelingen over historische vestingwerken	19
Gelderland	19
Utrecht	20
Noord-Holland	21
Zuid-Holland	25
Zeeland	26
Noord-Brabant	27
Limburg	30
Besluit	33
BIJLAGEN:	
I. Courantenknipsel-archief	34
II. Publicaties	37

ij, die in hun laatste wilsbeschikking de STICHTING MENNO VAN COEHOORN willen gedenken, worden er aan herinnerd, dat de stichting gevestigd is te Amsterdam, ten kantore van notaris mr. A.M. Benders, en opgericht is op 18 april 1932.

De Stichting werd, met machtiging van de Directeur van 's Rijks belastingen te Amsterdam, op d. 17 september 1959, nr. R 9/821, door de Inspectie der Registratie en Successie te Amsterdam toegelaten als rechtspersoon bedoeld in art. 24 I al. 4 der Successiewet 1956. Het secretariaat van de Stichting is gevestigd: M.H. Tromplaan 218 te Oegstgeest.